

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Széchenyi utca SIMON-ház Kunz József ur
kereskedésével szemben.

Hirdetmények,
előzetes hírek és a kiadás körüli panaszok
valamint a lap szellemi részét illető
minden közlemények ide intézendők.

Bérmenetlen levelek csak ismert kezektől
fogadtattak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÉPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként a vasárnap kivételével.

Előfizetési ár

Helyben lázhoz hordva, vagy vidékre
postán küldve:

Egész évre . . . . . 10 ft — kr.
Félévre . . . . . 5 ft — kr.
Negyedévre . . . . . 2 ft 50 kr.
Egy hóra . . . . . 1 ft — kr.

Hirdetési díj:

Ottasábas petitor egyszeri beiktatásért 5 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr. —
Nyilttár 4 hasábas petitorért 20 kr.

Hirdést vagy reklamot magában foglaló
újdonság sora 50 kr.

XVIII. évfolyam 1891.

Debreczen. Hétfő Deczember 14.

253. szám.

A megtámadott Debreczen.

Debreczen, decz. 12.

irta: Komlóssy Arthur.

„Segíts magadon s az Isten is meg-
segít.” Ezzel a jelszóval alapíthatták ös-
meretlen elődeink a nagy magyar alföld-
nek — e mocsárok és beláthatatlan ná-
dasok által körülvevő közepére Debreczen-
t — és jól gondolkodtak; mert e város
mióta csak létezését tudjuk, — nyílt pré-
dája volt töröknek, tatárnak, németnek,
kurucnak. — Nem védte azt meg senki
— csak a jó Isten, — és legfőképpen,
— önfentartási ösztöne, — h-reza a lét-
ért, küzdelem a megsemmisülés ellen! a
„segíts magadon . . . !”

Jól van-e ez így, nem tudom; de
nekem úgy tetszik, hogy hazánk történel-
mének lapjain többször ismétlődnek azon
jelenségek, hogy az elnyomatás, a szen-
vedés korszakában, — a magyar ember
szeme önkénytelenül sóhajta fordul Deb-
reczen, — a szabadságnak, — a magyar
nemzeti eszmének — e nyílt városa felé,
a mi más városokkal nem történik soha-
sem; s valahányszor elmúlt a vész, elvo-
nultak a sötét fellegek, — s a tisztult
láthatár fnyugariban kéjelegve fűrdik
az utónemzedék, — egyszerre megfordul-
nak a vélemények, az elmék s az embe-
rek, — s a dicső, a magasztos nemes
magyar város barátságátlan fészekké, tiszta
értelmű, ősi erényekben gazdag, polgárai
pedig, szükkeblű, dolyfős civisekké, ko-
misz pugrisokká lesznek átváltoztatva.

Igy volt ez a a dicső erdélyi feje-
delmek szabadságharczai, — így a Boes-
kay, Bethlen és Tökölj felkelések és
harczok lezajlása, így II. Rákóczy Fe-
rencz, a magyar szabadság egéről telje-
sen soha el nem mosódható napjának le-
hanyatlása után, — mért lenne kivétel
az 1848—49-dik évi szabadságharczok
elmúlása után!?

A *Budapesti Hírlap* 37-dik számá-
nak tárczarovatában Sipulusz által
feltett 12 kérdés között az 5-dik így
hangzik: „Igaz-e, hogy a debreczeni a
47^{di}iki odamenekülő kormányt igen ba-
rátságatlanul fogadták?” Ezen egy kér-

désre a szellemes tárczairó még is kivé-
telt tett — a többi jelentéktelen, mond-
hatni tréfás ötletű kérdések felett, — a
menyiben hozzászóló megjegyzésképen,
hogy: „erre nézve, a vélemények nagyon
eltérők, s mivel van még elég ember, a
ki a debreczeni eseményeket személyesen
ismeri, ideje a kortársakat megszólaltatni.”
— Mintha ő maga is érezné Sipulusz,
mily méltatlanságot követ el a legma-
gyarabb várossal szemben, mily kimélet-
len kezekkel ütötte arczul a magyar em-
berek egyik legszebb erényét, — a kül-
földiek által csodálva magasztalt vendég-
szeretetet . . . s végre, hogy mily vak-
merő merényletet intéz az, ki Debreczen
hazafiságát, a szabadságharcz első per-
ceitől, annak utolsó pillanatáig tanusított
áldozatkészségét, — forró honszerelmét
így kétségbevonja, e pár szónyi kérdés
által is.

Első pillanatban megdöbbenve füg-
gesztém szemeimet a föltett kérdésre s
arczomat lángoló pir borította. — Hát Uram
teremtőm! lehetséges-e a történelmet így
meghamisítani; szabad-e az ifju fogékony
szív jóhiszeműségévei így visszaélni?

Mit meséltek nekem én édes szülőim
gyermekbölcsőm felett, mire tanítottatok
iskolámban ti jó derék tanítók, s mivel
dicsékvétek oly gyakran előttem azon
kor férfiai, asszonyai!? Hiszen így min-
den kétségessé van téve, — mindent meg
lehet hazudolni, a legszentebbet is
a világon!

Mit tegyek, mihez fogjak; hát már
sohasem hagynak békét ennek az ősi
szegény Debreczennek, melynek első nagy
és főhibája, hogy se német, se tót, se
oláh, sem rácz, sem semmiféle náció
nem tud benne meggyökerezni ember em-
lékezet óta, — mert magába olvasztja
az mindet, mint egy nagy olvasztó ke-
menceze — valóságos magyar k a t l a n.
Ha vannak erényei, jeles tulajdon-
ságai, ha van gazdagsága, jóléte, ugy azt
magyarságának köszönheti, — ha vannak
hibái, fogyatkozásai, az is onnan származ-
zik, mert hamisítatlan tiszta magyar lakos-
sága van, — mely az ősi szokásokhoz,
viselethez, nyelvhez — szívósabban ra-
gaszkodik, mint más vidékek magyar la-

kói, — kikre az idegen kultúra nagyobb
befolyást gyakorolhat, mely által lakos-
sága — megengedjük — ott valószínű-
leg műveltebbé, modernebbé vált, de sem-
mi esetre sem lett magyarabb. Debrec-
zen lakossága magyar erényeiben, ma-
gyar hibáiban egyaránt. A vér tisztasága
itt még nincs megfertőzve idegen beáram-
lások által ma napság sem, mennyivel
kevésbé lehetett az egy felszázaddal
ennek előtte.

A ki tehát Debreczenről elképes,
hinni hogy az nem vendégszerető, az le-
tagadja a magyar embernek e legszebb
ősi erényét; aki azt meri állítani, hogy
Debreczen nem látta szívesen falai között
a 48-iki magyar kormányt, hogy nem
fogadta vendégszeretőleg a nemzet gyű-
lés tagjait, — az képes azt is állítani,
hogy a magyar önvédelmi harcban, a
szabadság és függetlenség szent eszméi-
ért óriási vér és vagyon áldozatot hozott
magyar nemzet egyetlen tagja sem vett
részt abban őszinte valódi lelkesedéssel
terünia ajtaján szintén temesváriak zörgetnek
mert hiszen a szívek és vesékbe be látni
nemlehet, — mert az emberek nyelve
azért van csupán, hogy elhazudja a ke-
bel érzelmeit, — a tettek pedig ellenke-
zőjét bizonyítják a valódi akaratnak!
Forgassuk fel a világ rendjét akkor ura-
im. S fogjuk rá Magyarországra is hogy
az nem a mi édes magyar hazánk többé.
A frázisok itt mit sem használnak; bi-
zonyítékok kellene a magyar közvélemény-
nek, mely éhessé lett egyszerre saját
legjobb gyermekeire.

Felhívtam a kortársakat, hogy szól-
janak hát hozzá a kérdéshez eleget gon-
dolkozhattak rajta, hiszen néhány hét
mulva — épen 43 esztendeje lesz azok-
nak a dicső napoknak, midőn Debreczen
Magyarország fővárosává tették a nem-
zet választottjai, s ezt a kis püskösti
királyságot, — nem bírják neki megbö-
csátani, elfeledni.

Evtizedek óta lappang e tűz, ha-
muvá rejtett parázsként. — néha-néha
siettergett is, alig észrevehetőleg, de rö-
gön elnyomták az őrt álló honfiak. Kár
volt. Felkellett volna lobbantani teljes

erővel s úgy szembe szállani, megkü-
zeni vele és legyőzni őt teljesen.

Most Sipulusz (Rákosi Vik-
tor) a magyar hírlapirodalomnak egyik
legzamatosabb tollu harczoza, éleszette
fel újra a tüzet, melyben bélyegző vasat
tüzesített ugyan részünkre, — a szegény
bélyegét, — napok óta tartja felénk, s
kész azt ha kell homlokunkra is sütni
— fajó érzet; mindazonáltal köszönet
érte neki, hogy alkalmat szolgáltatott vég-
re Debreczennek, hogy e szegényítő ha-
tás alól a magyar nemzet által egyszers-
mindenkorra felszabadíttassék.

Megkérdeztem a kortársakat. Fel-
hívtam őket válaszólarra. Sértette őket a
kérdés feltevése. Méltatlanság az kívánni
hogy erre még felelet is adjanak. Min-
dig így volt ez, mióta a világ fennáll,
hogy sohasem voltak Debreczenel meg-
elégedve, akármit tett az gáncsolták, ki-
csinyelték, gunyolták. Már pedig ha min-
dig azt leste volna a város hogy mások
mit akarnak tőle, saját magára gondolni
ideje sem maradt volna, — pedig erre
nagy szüksége volt, mert majd mindig
magára, önére kellett támaszkodnia,
hiába várt vagy kért volna, segélyt az or-
szágtól, vagy annak bármely részétől, —
mindig nagy határára, gazdagságára lett
utalva.

Ilyen nyilatkozatok mellett érkeztek
be hozzám adatok a 48/49-diki esemé-
nyeket Debreczenben átélt uraktól és
hölgyektől, azon kibővítéssel, hogy közle-
ményeiket nem a nyilvánosság számára te-
szik, nevék alatt cikkezni, pedig épen
nem kívánnak.

A „Budapesti Hír” ap^o f. hó 10-én
megjelent 339-dik számában K. T. ur
által közöltett sértő nyilatkozat emgem
sem kötelez többé, hogy adataimmal hall-
gatásban maradjak és amennyire lehetsé-
ges — tárgyilagosan — harag és ked-
vezés nélkül adom azokat elő — rövid
kivonatban.

1848. deczember 31-én éjjeli 11 órakor
mondotta ki Pesten a felsőház és képviselő-
ház vegyes ülésében (elnökök: B. Perényi
Zsigmond és Pázmány Dénes), hogy a k o r m á n y
(önvédelmi bizottmány) és a n e m z e t g y ű l é s e
ideiglenesen — amig t. i. a

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

Egy hazugság.

I.

Az a köznyomással irta meg a re-
ceptet, melyet az orvos akkor sem veszít el,
ha tudja, hogy betegsége számára bizonynyal
az utolsó orvosságot írja. Ez sem fog használni,
az igaz, de többre meg egyáltalán nem lesz
szükség. Az a sápadt asszony ott a kórágyon
a halálé. De azután még egy receptet irt az
orvos a férjnek. Annak még sokat fog írni,
még sokáig fog küzdeni az a végpusztulással,
míg elmegy neje után. A nő számára percek
a férj számára hónapok vannak hátra. Az
orvos mindkettőnek megírta a vényt. Es
elküldte a gyógyszerárba a cseléddel, a ki
félve lopódzott ki az elhomályosított, hűvös
szoba nesztől szőnyegén. Olyan csendes,
olyan hideg és olyan komor volt minden.

II.

Es mégis volt mosolygás és élet ebben
a csönyes, homályos házban, melynek pom-
pázó gazdagságát, mintha a gyász előérzeté-
nek fátyaolta vonta volna be, melynek különben
zajos életébe belopódzott már a sir esőndje. Anak
a parányi új szülőltnek a szeme, az arca ra-
gyogta az öntudatlan, ártatlan életkedvet. Bi-
zonyára olyan volt, mint a romokon nőtt
bujja, elevenpiros róza. Olyan volt: még har-
mat is hullott rá bőven: édes apjának, anyjá-
nak könye. A gyermeket haldoklók fogadták,
anyja, midőn életet adott neki, egyszersmind

megsíratta. Megsíratta annál inkább, mert tudta
hogy beteg apja sem fogja azt fölnevelni,
nem fogja talán szegény édes anyja, szegény
elhunyt felesége nevére sem megtanítani.

Bizonynyal, ezek a gondolatok gyöttrő-
ték a szenvedő nőt a kórágyon, aki tudta,
hogy mi vár rá. És akik a halálra szánt
szerecsőstelen asszonyt körülállották, azt hit-
ték, hogy a gondolatait, a fájdalmát egészen
értik.

Odafektették mellé a kicsit az ágyba.
Talán enyhülni fog kínos, égő láza, ha a
homiokat csókolgatja.

Annak az élete oka az ő halálának, an-
nak kell utolsó perceit megédesíteni. Hadd
gondolja el: hiszen nem halok meg: élni
fogok tovább gyermekemben, az ő szeretete
fogja kárpótolni a férjemet.

A gyermek szeliden mosolygott. De az
anya nem tudott rá nézni. Kérte, hogy ve-
gyék el.

Vigyék el. De ne adják odaapjának se,
csókra. Fektesse le a bőcsőbe és tedjék be
a takaróval, hadd aludjék csendesen — hogy
ő se lássa többé. Az anyja félt gyermeké-
néni halála órájában. Félt, mert abban női-
ségét nem felmagasztalva, de meggyalázoan
látta. Félt akkor is, mikor már meggyóna
bűnét és megkapta a feloldozást a paptól.

De ez a feloldozás nem volt neki elég.
A pap nem adhatta azt meg, mert, annak
kellene őt feloldozni, aki ellen a bűnt elkö-
vette. Annak kellene neki megbocsátani, ha
tud, akinek egész életében folyton hazudott,
attól a szótól kezdve, a mit az oltár előtt
az istenjelentés esendjében elmondott — ad-

dig, amig új szülőlt fiát kezébe tették ezzel
a szóval! Nézd a kis fiad!

Mert folytonos őszinteség volt annak a
férfinak élete ő hozzá és folytonos hazugság
volt az övé. De hiszen csak így lehetek egy-
másé. Ez a telhetetlen életvágygal teli nő,
akinek a vérdús fiatalága csupa lázongás
volt már az ellen, hogy miért nem élhet,
mert nem élvehet már ő, mért kell neki
oly soká várnia, míg a társadalmi formák
keretében engedelmessékedhet a véreben, testé-
ben pozsgó őstermészetnek; ha őszinte, ne-
nevetnie kellett volna, mikor az a beteges,
ifjú ága daczára már a sirba törött férfi meg-
jelenik eötte és reszkető, betegségtől gyen-
ge kezébe fogja forró, bársony kezét:

— Hadd tarthassam meg azt egész éle-
temben.

Es a lány, akinek így a kezét kérték:
csupa hazugság lett egyszerre Mosolygó-
csókkal, öleléssel a férfi keblére boruló, boldo-
gító, rut hazugság.

Es azután folytatta ezt. Az őszinte szer-
etet közepette, melynek fényével az a sze-
relmes szegény beteg férj körülvette, ő mind
végig következetes maradt ahhoz a szerep-
hez, melyet az első csókkal elvállalt.

Azok a csókok talán még siettettek a
férfit a sir felé, de boldogabbá tették meg-
rövidített életét. Azért a hazugságot talán
még áldania kellett volna az a nő, aki ha
őszinte hozzá: az egyetlen kurta, „nem” tör-
dülésével megöli.

III.

De a hűtelen asszony nem gondolt er-
re, Es a szomj, amit egész életében nem ér-
zett, most kezdte gyötreni egész pokoltüze-
vel. — A szomj a tiszta víz után, míg egész
életében kábító mámoros italokat élvezett.

Ugy szomjazta az igazságot, úgy szom-
jazta az őszinteséget! E, ugy érezte, hogy
férjének be kell válnania mindent, úgy érezte,
hogy a vallomás megtisztító gyönyűre után
mindegy, ha az megvetéssel fordul is el tőle.
Ugy érezte, hogy jobban esnek neki: ha
utolsó kiszívandó orát sem tölthetné itt e
kényelemben, ha nem is kellene a selyempár-
nakon bevárnia a halált — de kitaszítanak
innen, hogy visszakellene térnie oda, ahonnan
az az igaz szerelem és az ő hazugsága vál-
totta meg: a hideg börtönbe, amelynek töm-
lőzartója anyja volt; tömlőzartó, aki
szabadulni igyekszik szabadságot sovárgó
rabjaitól. A rideg, sötét falak közé, ahol any-
ja s testvérei is bizonynyal éreztetnék vele
még halálos óráján is, hogy terhőkre van,
mint éreztettek egész megmérgezett fiatal-
ságában . . .

Meg fog neki valóni mindent. Nem vi-
szi a nehéz büntudatot magával a sirba. At-
gördíti azt a férfi faldokló mellére — mely-
ben gyilkosan folytatja véres munkáját a
romból kór, melynek olyan jó segítségére
jó most ez a begyelemelőfős.

A férfi egy távoli klimatikus üdülő
helyről sietett neje beteg ágyához. Oda uta-
zott, hogy új életért gyűjtsön összeroncsolt
tűdjébe, hogy élhessen tovább neje, szü-
letendő gyermekének. Es az az egészségteli
lég, a természet csodás jósága használt. Biz-

Pest körül vivandó harcok sorsa eldől — Debreczenbe helyezi el székhelyét a utasított kormány elnök Kossuth Lajos, hogy az átköltözést már másnap január 1-én fogadják át. 1849. január 3-dikán viradóra érkezett Debreczenbe, a város közönségéhez Kossuth Lajos honvédelmi bizottsági elnöknek 1849. január 1-én kelt hivatalos levele, melyben tudatja a nemzet gyűlés ezen határozatát; felhívja és utasítja Debreczen város közönségét, hogy méltányos figyelmével és melegséggel, úgy az országgyűlés, mint a kormány számára — szállásokról gondoskodjék, a lakosságokat számba vegye s kiváltképpen az országgyűlési tanácskozási terméket és mellette helyiségekről hogy a kényelem mellett a nyilvánosságuk is megőrizhető. — Fogadók is utasításnak, hogy hiány ne legyen. Maga a honvédelmi bizottsági elnök kedvesen venné ha számára oly szállás lenne, hol a bizottsági hivatali irodája is helyt találna.

Ezen folytán azonnal városi igazgató bizottságot alakított, mely mindent elkövet arra nézve, hogy a nemzet képviselői, a fővárosi képviselők és a kényelem mellett nem is legálábbis színtemagyar fogadásba részeseüljenek (Lásd Alföldi Hírlap 1849. január 4-iki szám. 6. dík lap Szerkesztettek Telegdi László és Szanka József.)

1849. jan. 6-diki közzététel jelent meg a nemzet kormányának Kossuth Lajos által aláírt Debreczen város közönséghez intézett proklamáció, mely — a hivatalos „Közöny” még nem működött — az Alföldi Hírlap jan. 7-iki számában tétetett közre. Ebea Kossuth Debreczen a nemzet nevében a magyar szabadság örökösének nyilatkoztatja, az országgyűlést és kormányt a debreczeniiek becsületérzésének rendíthetetlen sziklája helyezi.

Debreczen város a ezelőtt 43 évvel — nincsen a mit tagadai, mit szégyenleni — egy nagy falu volt. Arra, hogy négy országosnak nevezett nagy vására alkalmára, a vidéki atyfiakat akár 7 vármegyéből is elhelyezgesse, saját területén szekerestül lovattal — csak be volt rendezkedve valahogy a szabadokon át gyakorolt szokását fogva is, de már arra csakugyan nem volt elkészülve, hogy 1849. jan. 1-jén — arra virradjon, hogy Magyarország első és első parlamentjét, annak kormányát, tanácskozóját, hivatalos helyiségeket a végre a képviselőket, kormányhivatalokat, azok családait és családtagjait lakással és étellel ellátja, és pedig több hónapokon át.

Nem könnyű dolog volt tehát annak a városi igazgató bizottságnak a feladata, kivált ha tekintetbe vesszük, hogy a katonai szállások és férőhelyek annyira igénybe voltak véve, hogy a saját önkénteseinkből alakított honvéd zászlóaljnak 600 emberével a két mérőföldnyire eső B. Újvárosra kellett átmenni, hogy megalakulhasson. S mégis mi történt, — mily szépen oldotta meg nehéz feladatát a város az által, hogy szívvel lélekkel sietett minden tényező segédkeztet nyújtani, hogy a haza sorsát intéző kormány és nemzet gyűlés s azok tagjai, a lehető kényelem mellett otthon találják magukat. A felső tábla részére a Bárczy ház (most Podmaniozky palota), a képviselőház számára a reformátusok főiskolájában lévő — szobák, padok és karzatok ellátott imaterem (oratorium) lett átengedve. (A közös és fontosabb ülések pedig a nagy templomban tartattak). A honvédelmi bizottsági hivatalos helyiségei, a kormány elnök és családja számára a városházának egész első emelete kiürítettett, — s a mi csak batorzat, ágynemű s egyéb kényelmi eszközök,

tatták az orvosok, még jobban biztatta magát a beteg. Újra kijelölte előtte az élet órányát az a parányi új, mely a polyabó-integretett felé. Ez a parányi új egész hatalom volt! Azt parancsolta neki: hagyott ott a koporsót, és ringas az én bölösömet. Ha én nem volnék: szabad volna öt követned, akit egyedül szeretted. De így én rendelkezem veled. Feleljél el őt, és légy egészen az enyém — mert én a tied vagyok!

Hatóság! kiáltotta a nő körül ezernyi hang. Annak a boldogtalan férfinak le kellett tépned kebléről a gyalázatát! Le kellett tépned ha utána szakad is véres sebbel...

A ház elszórt. A szenvedő öntudata visszatért. Csendesen, derűs szemekkel tekintett maga körül. Ez a halál közelléte: rebegték elfordulva, a körülállók.

A férj belépett, barna haju, halottsápadt alak. Es fájdalom, kétségbeesés, egész lényé azt látszott kérdeni; ha te meghalsz minék élek én tovább?

A nő oda ültette őt magához és karjaiba tette a csecsemőt, fülébe sugta utolsó lehelletével bűnös, gyalázatos, boldogító hazugságát;

— Élj tovább — a kis fiadért...

A férfit nem látta neje emléknél könnyezni senki. Nem akarta a kis gyermekem mosolyát gyászával megzavarni. Es fölnevelte a kisot. Elt, dolgozott és harcolt érte. Teljesítette amit neje végrendeletében rá hagyott; Elj tovább — a fiadért...

Sas Ede.

fényüzési cikkek szükségesek voltak, mind Debreczen város előkelő hölgyeitől kerültek fel, nem csak ide, hanem számos köz és hivatalos helyekre, és sem helyekért, sem e szívessegből nyújtott ellátásokért nem fizetett sem az ország pénztára, sem az egyes kassza — egy garas díjat sem.

(Folyt. köv.)

Debreczen ötven év múlva.

— Írta s a Csokonai kör decz 11-diki felolvasó ülésén felolvasta —

Dr. Balkányi Miklós.

II.

Hát azt a széles, nagy, szép utcát hogy hívják, a mely a várost kör alakban látzók befoglalni? erre nem emlékszem. „Ez az abból kiágazó szabályos méretű utcákon látható leginkább, hogy milyen fontos volt a középítési szabályzat elkészítése. A kör ut mikor épült? kérdém fiatal barátomat. „A múlt század vége felé oly tömeges lett a köz és magán építkezés, hogy mindinkább többen és többen hangoztatták a városi középítési szabályzat és tervezet elkészítésének szükségességét; ekkor a Debreczenben már akkor nagy tevékenységet kifejtett „Csokonai kör” és illetve annak szakosztálya emlékiratot nyújtott be a városi hatósághoz és ebben azt ajánlotta, hogy 1000 darab arany pályadíj kitűzése mellett pályázat útján dolgoztasson ki a városi hatóság az egész város egységes és organikus középítési tervezetét és tervképét; továbbá hogy egy fél millió forint alaptőkével létesítsen a városi hatóság egy szepitési és kisajátítási pénztárt, hogy az új középítési terveknek megfelelő utcarendezés ezen pénztár által keressék a vitessék.

A városi hatóság a múlt század utolsó éveiben csakugyan tűzött ki 2000 darab aranyas pályadíjat a város középítési tervezetének elkészítésére, egy idéjig alakított egy tíz tagból álló középítési tanácsot, és kölcsönképp egy fél millió forintot adott rendelkezésre alá, hogy ebből a pénzből a kisajátítások és utca rendezési költségek fedeztetők legyenek. Tizenhat pályamű érkezett be. Három évig tartott, míg véglegesen és minden érdeket megnyugvásával elkészült a középítési tervezet, akkor aztán megkezdte a tizes középítési tanács működését, — a tervben megjelölt kerteket és házastelkeket a városi utca rendezés céljaira összevásárolta, a ki tulajdos nagy árt kért, attól kisajátította, a körút részére szükséges területeket megtartotta, a két oldalon megmaradó részeket pedig ház helyekül többnyire a volt tulajdosoknak eladta, mikor 8 év eltelte után az utolsó ház hely is el volt adva s a szabályozási tervet teljesen keresztül volt vezetve, akkor kitűnt, hogy a fél millió forint teljesen megvan, bejött az eladott ház helyekből úgy hogy a városnak az egész rendezés tulajdosonok semmi be nem került.

Ez a nagy körút a város legszebb és legérdekesebb része; itt vannak a legdíszesebb magán és középületek, a legnagyobb ületek, a tulajdosképeni városi élet itt összpontosul.

Hát az utcák elnevezése megváltozott? kérdém, és minő a ház számozás? „Az utcák neve lehetőleg megmaradt. csak azok az utcák kaptak új és illetőleg más elnevezést, a melyeknek vagy épen nem volt nevök, vagy pedig teljesen jelentőség nélküli nevök voltak.

A ház számozás gyökeresen megváltozott, mert míg régebben az egész város folytatódólagos volt házszámozva 1-től gondolom 4000-ig és a 16-ik számú ház az 1556-ik számú ház közvetlen szomszédságában állott, a 31-ik számú ház a 45 számú mellett és ilyen szűk meg szűk eset volt, — addig most minden utca házszámozása 1-en kezdődik s egyik oldalon vannak a páros, másik oldalon a páratlan számok, minden ház számokkal, az utca megjelölése apróbb betűkkel fel van írva.

A város 50—60 év óta terjedt ugyan, de sokkal kisebb mértékben mint inkább emelkedett; a főterem, a köruton és ezeket körülvevő fő utcákon nincs földszintes ház, mind emeletes, de van igen sok két, sőt három emeletes is.

A magas házak építésére nagyon nehezen lehetett a lakosságot rászoktatni, úgy a háztulajdosok, mint különösen a lakók el-lenszennel viseltettek a második és különösen a 3-ik emelet ellen. Hogy tehát a városnak tulsagos nagy kiterjedése megakadályoztassék s az új építkezéseknél a magas 2—3 emeletes házak építése előmozdítottassék, kieszközölte a városi hatóság az államkormánytól a fokozatos adómentességet és pedig úgy, hogy az új építkezéseknél a ház földszinti része 5 évig, az első emelet 10, a második 20, a harmadik 30 évig adómentességet élvez. Ennek természetesen az lett a következménye, hogy a magas lakások igen olcsók, nagyon keresettek, és ezért most már mindenki magas, 2—3 emeletes házat igyekszik építeni.

Igy várta Debreczen a magyar kormányt és nemzet gyűlést, — töle telhetőleg elkövetve mindent, hogy kinek kinek lehető kényelmét nyújtson s nem gondolvá a kilitásba helyezett illó díjak elmaradásával, nem törődve azszal sem hogy a rendes soroktatásához besorozott s az olaszországi csatatéren megszárszékre vitt ifjaikon kívül, mint önkéntesek és nemzetőrök

a férfiek, apák és testvérek, legszebb férfikorukban, a csatamezőn, Aradon és Erdély bércezes távolában már hónapok óta türték a táborozással járó szenvedéseket, ottanták vértüket s áldozták életüket a hazáért. Hiszen még tudunk valamire való debreczeni embert 16 évtől 60 évig, sőt azontul is, ha a fegyver fogására alkalmas volt, hogy hosszabb rövidebb idős oda ne lett volna mint tüzér, önkéntes, gyalog vagy lovas nemzetőr, honvéd, vagy rendes katona a csatatéren.

(Folyt. köv.)

Helyi hírek.

Meghívas.

A debreczeni szabadelvű pírthoz tartozó, Hatvan, Péterfia és Czegléd utcazi választók a f. Decz. hó 15-én kedden d. u. 3 órakor a „Bika” szálloda kisebbik éttermében városi képviselő kikijelölése végett tartandó értekezletre tisztelettel meghívotnak. Debreczen 1891 Decz. 11.

A párt elnök ége.

Tájékoztató.

A királyi táblán hivatalos órák a segéd és kezelő hivatalokban d. e. 8—12, d. u. 2—5 óráig tartotnak. — Az írtató, kiadó hivatal és az írtatók a felelősek felvilágosításokat ad hétköznapokon d. e. 9—11, d. u. 3—4 óra közt; vasárnapokon és ünnepeken d. e. 10—11 óra közt.

Nyilvános olvasóterem a kollégiumban nyitva van hétfőn, szerdán, szombaton d. u. 3—6-ig. Anyakönyvtár a kollégiumban a közönségnek nyitva pénteken délelőtt 11-től 12-ig. Múzeum a kollégiumban nyitva van vasárnaponként d. e. 10-től 12-ig.

Színházban előadások naponta péntek kivételével kezdődnek este 7 órakor.

Nagy sétahangverseny vasárnap és ünnepeken d. u. 6 órakor a „Margit fürdő” nagytérképén.

Decz. 10. d. e. 10 órakor városi közgyűlés. Jégásztáncestély. A Bika dísztermében. Deczember 12-én.

Decz. 14. Hajdúvármegye közgyűlése.

Decz. 14. Sajtópör Baráth Armin contra Steiner Károly.

Decz. 29. Zártkörű thea estély a Margit fürdő dísztermében.

Decz. 30. Zion egyelet tancmulatsága a Szik-szabán.

1892 január 2. Vörölybál a Margit fürdő dísztermében.

Január 16. Kerekötő ifjuság bálja a Margit fürdő dísztermében.

Január 20. Timár ifjuság bálja a Margit fürdő dísztermében.

Január 21. A polgári kör bálja a Margit fürdő dísztermében.

Január 23. A függetlenségi párt bálja a Margit fürdő dísztermében.

Január 27. A ciszmadia ifjuság betegsegélyező egyesületének bálja a Margit fürdő dísztermében.

Január 28. Zártkörű theaestély a Margit fürdőben.

Január 30. A szűrszabó ifjuság bálja a Margit fürdőben.

Febr. 6. A kőműves iparosok bálja a Margitfürdőben.

Febr. 10. A ciszmadia ifjuság bálja a Margit fürdőben.

Febr. 25. Zártkörű thea estély a Margitfürdőben.

Febr. 26. Pinczér ifjuság bálja a Margitfürdő dísztermében.

Febr. 27. Függetlenségi bál a Margit fürdőben.

— A megtámadott Debreczen. A „Budapesti Hírlap” tározorvátában városunkat érdeklőleg megindított kérdések és feleletekből álló közlemények folytán Komlóssy Arthur ur, a Csokonai kör alelnöke, — a hozzá beérkezett adatokból összcállított lapunk élén közölt cikket felküldte Sipulusz urnak azafelöl. Fogja-e közölni a Budapesti Hírlap vagy nem, előre nem tudhatjuk, — de lapunk olvasó közönségét mindenestre érdekelné fogja a hiteles alapokon nyugvó, — erőlye visszautasításokat tartalmazó, — de lehető tárgyalagos válassz, a tudva levő méltatlan támadásokra.

— Presbiteri közgyűlés tartatott tegnap a ref. egyháznál. Számos fontos és kevésbé fontos ügy került tárgyalásra. — A püepök választásáról, Vecsey féle malom eladásáról, a felső leányiskolának miniszteri biztos által leendő megvizsgálásáról, valamint a temesvári ref. egyház segedelmezéséről külön külön cikmek alatt hozunk tudósítást E helyen következőkről emlékezzünk meg: Az 1890. évi pénztári, továbbá az 1888, 1889 és 1890 évi al-gondnoki számadások megvizsgálatván és helyeseknek találtván, a felmentvények megadattak A számadások felülvizsgálat végett egy küldöttségnek adattak ki. Az elhalt Madarassy Kamilla ispotályi tanitónő helyettesítése tárgyában tett intézkedés az iskolásnéknak jóváhagyott. — Ideiglenesen Herceg Etelka tanit atya felügyelete és K. Tóth Kálmán ellenőrzése mellett. A tanitónői állomást állandóan az iskolai év végével töltik be. — Hód y Béla az egyház levéltára rendezésével elkészülvén, töle a rendezést levéltár átvette. — Páldás működésért elismerésben és jutalomban részesítette a presbiterium, egy-szeremind harmadára megbizta a levéltár gondozásával és kezelésével.

— A debreczeni ref. egyház szavaatai. A debreczeni ev. ref. egyház presbiteriuma tegnap tartott igen népas közgyűlésén ejtette meg a szavazást a püepkjelöltekre. — Szűcs István főgondnok előterjeszti, hogy megérkezett az esperesi körlevél, mely felhívja a debreczeni egyházat, hogy szavazatait a pü-

püepre decz. 25-dikéig hozzá terjessze be. — E-yzersmind bejelent, hogy a hódmező vársárhelyi egyház felhívó szöveget küldött a debreczenihez Szabó János békés-bánsági esperes érdeklében. Kéri a közgyűlést, hogy a szöveget ne vegye tárgyalás alá, hanem minden vitaközös elkerülésével és mellőzésével nyilvánítsa közakarátát. — Töb-ben titkos szavazást kérvén, ezt az elnökség elrendelte. Beadtak összesen 84 szavazatot; egy üres volt; a kitöltött 83 szavazat közül 62 esett Kiss Aronra, 13 Tóth Sámuelre és 8 Szabó Jánosra. E szerint a debreczeni egyház hat szavazattal Kiss Aron helyettes püepkre, szatmári esperesre adta. Az eredményt éljenzéssel fogadta a presbiterium.

— Egyházi segedelmei hátralekös „város. Méltó meglepetést okozott tegnap a presbiteri közgyűlésen az előterjesztés, hogy a városi hatóság a ref. egyház iskolái és tanitói részére évente járó segedelmeiből ez évről mintegy 18000 forinttal hátralekban van, vagyis nem fizette ki az eklézsiának. — A presbiterium ennélfogva átiratot fog intézni a városi tanáshoz kérvén hogy tegye folyóvá a tartozott illetékeket, jövőre pedig mindig évnegyedenként utalványozza a segedelmet.

— A csapóutcai templom alap eladása. Boldogult Vecsey Imre építész és neje még életkben a debreczeni ref. egyháznak barmányozták a csapóutcai városi részre tervezett templomépítési alapjául csapóutcai szőlés és gőzmalmukat, valamint szomszédos 10 hold majorsági földjüket. A 10 hold a közshadseregbeli lovas kaszárnya telkétől van kiszemelve a város által; tehát az nem sokáig marad már az egyház tulajdosonában. Valószínűleg még előbb gazdát cserél a gőzmalom a melléépített, most már csak raktárnak használt hatalmas szőlésom épülettel együtt. Ugyanis a malom bérlője Truka kérelmezte az egyháztól, hogy ne dedze be új gépekkel a malmot, vagy adja el neki 9000 forint. A presbiteri gyűlés tegnapi tárgyaláskérvényt a gazdasági bizottság csak szakértői vélemény alakuló jelentés alapján. A malomátalakítás és új felszerelése beleszámolva 9-10 ezer forintba s ezzel üzemben tartható volna ugyanannyi évig; akkor kezdetben az egyház előlrol a berendezést. Ilyen malom birtoklás tehát nem előnyös az egyháza nézve; mert lassanként felésmződnék a töke. Legelőszertűb ha eladják. A presbiterium el is határozta a malom eladását. A becserélt 12000 forint. A töké kamatoztatni fogják, míg annyira gyarapszik hogy a csicsogón templomot lehet belőle építeni.

— Jogásztáncestély. Jogászaink szombaton egy minden tekintetben sikerült táncestélyt rendeztek, s lehet, hogy azért, hogy e tél első nagyobb mulatága volt, de inkább lehet, hogy a jogászmulások megszokott jó hírneve. Debreczen városának annyi gyűjtötte össze, amennyit ritkán lehet együtt látni. Itt közöljük a névsort megjegyezve, hogy a leghízzseműbb bálireporterrel is megeshetik, hogy kihagy valakit — amiért is előre bocsanatot kér az illető ur. Ott voltak a leányok: Bauer Mácsi Bobory Margit, Bay Mariska és Ida, Bernáth nővérek, Buzás Erzsike, Buzás Böske, Csathó Ilonka, Czéh Nelli, Dravecky Anna, Dienes Karola, Fehér Mariska, Ferenczy Margit, Galó Gabriella Gerzon Adrienne, Haselmayer Irén, Kállay nővérek Kerekéthy Olga, Király Ilonka, Korniss Ilona, Mérey Olga, Nagy Ilona, Nászay Elza, Nagy Vilma, Péchy nővérek Sántha Evelin, V. Szabó Anna Szöllösy Ilona és Margit, Schuur Gizella, Tóth Irén, Tüdös Erzsike, Tóbi Pepike, Zalay Paula és Erzsike. Asszonyok: Bay Ferenczné, Bobory Györgyné, Bernáth Istvánné, Butyky Menyhértne, Buzás Elekné, Csathó Ferenczné, Dezső Ferenczné, Ferenczy Aladárné, Fehér Hermánne, özv. Gerzon Ödönne, Géressy Kálmánne, Haselmayer Istvánné, Hajdu Istvánné, Kállay Ottóné, Király Ferenczné, Korniss Ferenczné, özv. gróf Korniss Zsigmondne, Lónyay Sándorné, Mérey Ottóné, Nagy Lajosné, Pongrácz Jenőné, Sántha Dezsőné, V. Szabó Jánosné, Szűcs Kálmán né, Tóby Istvánné, Tóth Gyuláné, Tüdös Jánosné, Zalay Márkné. A négyeseket körülbelöl 80—100 pár táncolta, s ez igazán kedélyes mulatságnak csak reggeli öt óra felé szakadt vége, bár a jövőri hatalmas még akkor is csak nehezen egyezett bele, hogy a Magyar fiuk letegyék a vonót.

— Csokonai ünnepély. A főiekolai magyar irodalmi önképző társulat a főiekolai énekkar közreműködésével tegnap délután az énekkarban sikerült ünnepélyt rendezett. A szép számú közönség, a lapunk szombati számában közölt műsor minden számát élvezettel hallgatta, s egy a felolvasókat valamint az énekkart megérdemelt tapsokban részesítette.

— A debreczeni kereskedelmi akadémia önképző köre hogy az ifjuságban a nemzet nagyjai iránti kegyeletet és tiszteletet ébren tartsa évenként hazánk nagy költőinek emlékére egész háziisan emlékünnepet rendez. Ezen emlékünnepet nem a nyilvánosságának vannak szánva, hanem tisztán az önképzőkör tagjainak buzdítására szolgálnak, s tévesen volt informálva ez a helyi lap mely ezen családias jellegű emlékünnepélyt, melyet Vörösmarthy emlékére ült a keresk. akad. ifjusága, megtette nyilvános nagy ünnepélynek

terjessze be.
a hódmező vá-
ozatot küldött a
ékés-bánsági es-
gyűlést, hogy a
alá, hanem min-
és mellőzésével
Tobbn titkos
kétség elrendelte.
zatot; egy üres
közül 62 esett
re és 8 Szabol-
eni egyházb hat
s püspökre, szat-
ményt éjjenz-

hátralekos vá-
zott tegnap d
az előterjesztés,
egyház iskolái
egedelméből ez
al hátralekos
elkészítésük.
titratott fog in-
én hogy tegye
t, jövőre pedig
ványozza a se-

alap előadása.
sneje még éle-
ának nagy-
része terve-
spórtzai szél-
szomszédos 10
hold a közös-
elkél van ki-
az nem sokáig
ában. Valószí-
a gőzmalom
aktárnak has-
tettel együtt.
a kéreimzete
uj gépekkel
000 frtt. A
akérvényt
értői vélemé-
A malomát-
kerülne 9-10
artható volna
né az egyház
lom birtoklás
néve; j mert
e. Legelőszel-
el is hatá-
érték 12000
gják, míg an-
on templomot

szaink szom-
ikerült tánc-
zért, hogy
bit, de inkább
megszokott
annyi szépét
lehet együtt
megjegyezve,
terrel is meg-
miért is elő-
tt voltak le-
Margit, Bay
Buzás Er-
sa, Czeh Nel-
Karola, Fehér
Gabriella
Iréu, Kállay
Ilonka, Kor-
ona, Nászay
Érek Sántha
Ilona és Mar-
Tüdös Erzsi-
és Erzsike.
ory György-
Menyhértné,
Dzsó Fe-
Hermanné,
Álmáné, Ha-
áné, Kállay
s Ferenczné,
Lónyai Sán-
né, Pongrácz
abó Jánosné,
Tóth Gyu-
né. A négye-
szolta, s ez
k reggeli öt
érü fiatalság
gyezett bele,
a vonót.
őlekolai ma-
a főiskolai
délután az
rendezett. A
szombati szá-
mát élvezettel
valamint az
részesítette.
ni akadémia
a nemzet
eletet ében
tőnek emlé-
eket rendez.
ányosságnak
önképzőkör
s tévesen
mely ezen
melyet Vö-

akad. ifju-
ünnepevények

akad. ifju-
ünnepevények

akad. ifju-
ünnepevények

akad. ifju-
ünnepevények

akad. ifju-
ünnepevények

a melyre az intéző tanári kar tudta nélkül
a nagy közönséget is meghívta. Az ünnepély
tehát egész egyszerűségben, az önképző kör
readós ülések körét meg nem haladva folyt
le. Először megnyitotta Lőndönfeld Ede III-ik
évi. szavalt a „A vén cigányt” Vörösmartytól.
Patezr Arthur III-ik évi. „Vörösmarty
élete” ez felolvasása. Martinek F. III. évi.
szavalt: Aposztata Fomalbantól. Ellenbőgen
S III. évi. felolvasása: Vörösmarty műkö-
dése. Klíner Jenő II évi. szavalt: Tulvilági
kép Vörösmartytól. Tisztavári D. III. évi.
szavalt: Nyári kép Balcsu Károlytól. Gyűlés
végén pedig az önképzőkör felügyelő tanára
dr. Szánó Sándor pár szóval kiemelte
Vörösmarty halhatatlan érdemeit, és hazafi-
as szavakkal buzdította az ifjúságot a nagyok
iránti kegyeletre.

Dalestély. A Debreczeni Munkás dal
egylet szombaton tartott dalestélyre kitűnően
sikertelt, az előadott darabokat nagy taps és
urjazás követte. szabatos betanításért elis-
merését érdemel Kubacska István egyleti kar-
mester. A program lefolyása után a fiatalok
táncra perdtül mely a reggeli órákban
ért véget, a négyest 60—70 pár táncolta.

A debreczeni helyiutasnak október
hónapban kiadott kedvezőtelül alakultak az
üzletbevételei; amennyiben azok 4473 frtot
tettek, 45 frttal kevesebbet mint az előző év
ugyanezen hónapjában; a hatvan utca vásár-
terü vasuttele bevétele pedig volt 734 (+31 frt.)
1891. jan. 1-től okt. 31-ig a helyi vasút üzlet-
bevétele 44854 (—386) frt. 386 frttal keve-
vesebb mint az előző év ugyanezen idő szá-
kában, a hatvan utca vásártéri vasuté pe-
pedig 4663 (—199) frt. Amanuál esik egy
kilométer hossza 9154, emelett 1556 frt.

A felső leányiskola nyilvánossági
joga A debreczeni ref. egyház tudalévológ
keresztet a közoktatásügyi miniszertől hogy
új szervezettel nyert felső leányiskolájának
adja meg a nyilvánossági jogot, illetőleg bi-
zonysítványait ő merje el ép olyan érvényese-
nek, amilyenek az állami felső leányiskolák
bizonyítványai. — A miniszter, mielőtt ha-
tározna, az intézet szervezeti és tanulmányi
rendje megvizsgálására lelti di Berocz
Antal állami felső leányiskolai igazgatót és
miniszteri tanácsost, aki közelébb már Debre-
czenbe is érkezik.

Debreczen és Temesvár. Különbö velt-
letlen kétszeresen hozta most össze Délma-
gyarország fővárosát a felső tiszavidék met-
ropolisával Debreczennel. — Ugyanakkor, a
mikor két temesvári lapszerkesztő, követve
Temesvár előkelő társadalmának számos tag-
jától, Debreczenbe érkezett, hogy az itteni
esküdtészek előtt satópörökösökjének egymással,
— a debreczeni hatalmas ref. egyház presbi-
teriuma Kiss Albert buzdítása után tekintet-
tel azon szép hivatásra, mely a kezdet nehé-
ségeivel küzdő, idegen ajku nemzetiségek és
erős felekezetek közé szorult temesvári refor-
mátus egyháza vár ott a békés-bánági egy-
házmege déli részén magyar nemzeti és kal-
vinista szempontokból, egyhangulag egy száz
frintot segélyt szavazott meg. — A 100 fo-
rintot karácsonyi ajándékkul kapja meg a
temesvári ref. hitközség.

Az ivóvízkérdés. — Erről az aktuális
tárgyról értekezett szombaton dr. Kenéz Gyula
kerületi orvos az orvosgyógyászati egylet
egyedül havi ülésén. — Felolvasását,
mely szoros összefüggésben áll a dr. Csikos
Sándor által lapunkban is közölt értekezés-
sel, a tárgy körédekü természeténél fogva
bőven fogjuk ösmertetni. Ezuttal tehát rövid-
den említtük fel, hogy dr. Kenéz Gyula
pontos vizsgálat alá vette a debreczeni kuta-
kat: vegyelemzte azok alkatrészeit; megha-
tározta azon pontok magasságát, melyekben
a kutak vannak, megmérte a víz felszín
távolságát, a közutak vízszállító képességét
és az így nyert adatok alapján felelte tanul-
ságos következtetésekre jutott. — A debre-
czeni kutak többé kevésbé fertőzve vannak,
a fertőzés alól még a mélyfúrású kutak is
alig képeznek kivételt: ámbár ezek vizüket
egy igen gazdag, tiszta vizű földalatti folyó-
ból kapják, amely vízréteg nagy nyomás
alatt áll s nem a mi légköri csapadékunkból
táplálkozik mennyisége is a mi meteorológiai
viszonyainktól teljesen független; a leszivár-
gás folytán mégis kitéve van a fertőzés ve-
szélyének. A Nagyerdőn valószínűség szerint
teljesen tiszta és oly mennyiségű vizet lehetne
nyerni, hogy az a város viz szükségletét
hosszu időre pazarul kielégítené. Ezeknél
fogva kívánatos volna, ha ezen most fejteget-
tett kérdés részletesen megvizsgáltassék. Az
orvosgyógyászati egylet tetszéssel fogadta
az értekezést és elhatározta, hogy az ügy
további vitele érdekében emlékiratot intéz a
városi hatósághoz s annak kidolgozásával dr.
Csikos Sándor és dr. Kenéz Gyula tagtár-
sakat bízta meg.

A korcsolyázó egylet, a hajdume-
gyei közönségi bizottság és a
egyleti választmány üléséről szedőnk
strike a miatt csak holnap adhatunk tudó-
sítást.

Bimbóhullás. Közszeretben álló tör-
vényeszközi elnökünk sulyos csapás érte kis
leánykja elvesztésével, kinek elhunytáról a
következő gyszajjelentést adták ki: Jelenfly
Kornél és neje Kornis Zsófia gyermekeikkel
Zoltán, Béla, Ferenc és Kornél-lal, valamint
számos rokon nevében fájdalomteljes szívvel
jelentik kedves leányuk, illetve testvérük
Jelenfly Sáriknak f. hó 13-án d. e. 11
órákor, 5 éves korában történt elhunytát.
Drága halottunk f. hó 14-én, d. u. 3 órákor

fog a róm. kat. egyház szertartása szerint
kiszárad-utcai saját bá unktól a szentana-
utcai sirkerben örök nyugalomra tétetni.
Mely szomorú alkalomra jó barátainkat és is-
merőseinket bánatos szívvel meghívjuk Debre-
czenre, 1891. december 13. a temetést a
„Kegelet” temetkezési intézet rendezi.

A debreczeni betűszedők strik olvak
és ma nem jelentek meg egy nyomában sem
Már néhány nap előtt tulcsigazott követel-
sekkel állottak elő a nyomdatulajdonosoknak,
kijelentve, hogy ha Január elsejétől az át-
lak kívánt fizetésemeléseket nem eszközik —
lát nem maradnak meg. Ez eddig rendben
van. Mindenki kérhet olyan munkabért ami-
lyet akar, csak akadjon aki megadja. De az
már nincs rendben, és lehető sulyos elbrálás
alá esik, hogy a szerződött munkások előze-
tes felmondás nélkül egy szép napon abba-
hagyják a munkájukat. Hiszük, hogy erősz-
koskodó zsaroló eljárásuk nem marad meg-
törtlatonl — addig pedig míg máshonnan hozott
szedőkkel mihamarább rendbejövünk, közönsé-
günk szives elnézését kérjük lapunk hiányos-
ságaiért mert hiába hevernek az asztalok a
kéziratok, ha nincs aki kiszedje. Így lapunk
mai számában is „A megkamatott Debreczen
című érdekes cikkeknek — s a Debr ezen
50 év mulva című cikkeknek is csak kis részét
adhatjuk, a sajtótárgyalást is csak valóságos
comprimált kivonatokban — s helyi híreink
közül is csak a fontosabbakat szorítottuk be.
Egyébb rovatainkat pedig kénytelenek volt-
unk teljesen mellőzni. A strikeolók önképző
egyleti helyiségét a főkapitányság, illetőleg
az általa kiküldött I. kerületi alkapitány
Hajdu Gyula ma délelőtt már bezáratta,
miután abban tegnap a törvény által meg-
nem engedett módon, elnök és alelnök nélkül
törvényellenos dolgok megbeszélése végett
gyűléseket tartottak, melyeken nagy bölsen
elhatároztaik minden törvényes rendbe ütköző
ejárasukat.

Lapunkat mindazoknak kik előfizet-
akarnak, de előbb a lapot ismerni akarják ha
ez irát megkeresik kiadóhivatalunkat, január
hó elsejéig azt nekik ingyen küldjük.

Színház. A „Fenelányok” tegnap ruk-
koltak be a debreczeni színpadon, elég kész-
letlen előadásban, a mi tagadhatatlan a be-
tegségek által okozott. Az összeférezelt
fővárosi életképen tetszetek a F-nelányok
(Réthy Laura, Barts Aranka, Vertán Anna,
Fejes Lidi, Aporkay Eszt) továbbá Hunyady
Jóska, a ki szakasztott Mókány Berce volt s
annak szafos mondasait és nóitát nagy tet-
szés közt adta elő. A F-nelányok indulója
(az estudiantina espagnole, a spanyol diákok
indulója) elég gyöngöen ment, valamint a
Boulangier-mars is. Ennek dac ára e tetszetős
számokat háromszor megmegteltették. A többi
izetlen szerepekből Rónaszék, Balassa, Feny-
vessy és Péterdy igyekeztek valamit csinálni.
Kitűnt az előadásnál az ioci-pici Havi Ró-
zsika, a szépség verseny árvalánya.

Lembergi küdöttég Debreczenben.
Tegnap Lemberg város építészeti igazgatója
és egy városi tanácsos jáltak Debreczenben,
oly czélból, hogy a tokaji kövekből készült
utcai burkolatokat megtekinték. Reichmann
Armin közszállító kalauzolta őket, aki a tokaji
kőbányájából már húsz év óta szállít köveket
debreczeni burkolat építéshez. A lemerbergi k-
teljesen megváltak elégedve a látott burko-
latok tartóságával, Lemberg város már elő-
zőleg 10 kocsival rendelt meg ezen kövekből.

Gyapjувásár és jubileum a Hortobá-
gyon A debreczeni gazdasági egylet tag-
jai és az egyletkehez nem tartozó más tekin-
télyes gazdák tegnap látogatott értekezletet
tartottak. A városi tanácsot Béslér L-
jos tanácsnok képviselte a városházán Vá-
cz y János elnökölte alatt. Az élénk eszme-
csere a Hortobágyon tervezett gyapjувosá-
gyár felállítása és a gazdasági egylet 25
éves jubileuma megülése körül forgott. B-
k e s s y László gazdasági tanintézeti tanár,
egyleti titkár ösmertette a gyapjувosógyár
felállításából a juhtenyésztő gazdákra váró két-
ségtelen előnyöket. Az értekezlet ki is
mondotta már ezuttal, hogy egy ilyen
intézmény felállítását szükség es nek,
hasznosnak tartja s az irány a kezde-
ményezést — megteszi. Ennélfogva meg-
bízták Békessy Lászlót, hogy lépjen érintke-
zésbe a budapesti Ganz gyárral, készítsen
vele tervet és költségvetést, esetleg kérje le
a helyszínerre teendő tanulmányozás végett
a gyár egyik mérnökét; továbbá vegye számba
a hortobágyi és az ottan körüli juh men-
nyiségét. Mert csak is az így szerzett ada-
tok alapján lehet az ügyet tovább fejlesz-
teni. A gyár szövetekezeti alapon, az érdekelt
gazdák hozzájárulásával fog felépülni. Ter-
vezve van az is, hogy a gyári üzemének
növekedésével gyapjувásár is szervezessék
a termelők részére előlegező intézménnyel.
Ezután a debreczeni gazdasági egylet 25
éves fennállásának jubileuma fő részleteit vi-
tatták meg. A gazdaközönség és a város
részét kíván venni az ünnepélyen, melyet a
jövő év júniusában, a Hortobágyon tartanak.
László külön vonat; a hortobágyi összes jószág
állományt a vasut mentére terelítik. Rika
szép látványt ígér 50—60 ezer darab szár-
vasmarha, ló, juh és sertés Kitudó nevelésü
debr czeni jószágok számára jutalom díjakat
tűz ki az egylet. Végül szelős sátrak al tt
nagy áldomás koronázza az ünnepélyt. A
szakácsnak szerepét hortobágyi gulyások tölti-
tik be; ök süttek, főznek speciális hortobá-
gyi ételket. Az ünnepély előkészület in 15
tagu bizottság fáradozik.

Az első szabolcs tiszai társulat nj hn-
tárvonalá A tiszaúgyi társulat központi
bizottsága az adminisztratív albizottság azon
javaslatát, mely szerint az első szabolcsi
berettyó-kőrösi és középtisza társulatok egye-
sítése elejtendő s a középtisza társulatok
határvonalá bizonyos elvek szerint megáll-
apítandó pnteken tárgyalta. Az alsó-szabolcsi
és középtisza társulatok határvonalá. Tisza-
Füredtől Kun Madarasig és Kerezagig nyuló
magaslat, Kerezagtól Kerezagig vasúti kerezag
p. ladány szabolcsúti vasúti töltés képezi. —
A kérdést a tiszaúgyi társulat decz. 20 diki
közgyűlése tárgyalja.

Talált holttest. Szegény öreg koldus
asszony holttestét szállították be tegnap este
felé a nagyerdőről a városi kórházba, még
nem boncolták f. l. de így is valószínű, hogy
széhhűdés ütött le a lábáról ér ölte meg.

Felülfizetések. A decz. 12-ikén tartott
jogász táncszínyen felülfizettek: Puky Gyula
kir. táblai elnök ur 6 méltó-ága 20 frt. Kál-
lay Ottóé 6 nagysága 3 frtot, Dr. Király
Ferenczé, Tóby Istvánné, Szöllössy Imréné,
urnők, továbbá Dr. Tüdös János, Partos
Gyula, Gyenes Lajos, Kronauer Gyula urak
2—2 frtot, Dr. Bacsoni Lajos Dr. Freund Jenő
és N. N. urak 1—1 frtot. Midőn e szives ado-
mányokat hírlapilag nyugtázom azokért a
rendezőség nevében legmélyebb köszönetemet
fejezem ki. S z u c s Géza biz. pénztárnok

Uj bélyegjegyek. Hivatalos hirdet.
mény figyelmezteti a közönséget, hogy a ré-
gibb kiadású (rózsaszínű, illetőleg sötétbar-
színű alnyomattal ellátott) bélyegjegyek csak
folyó évi december hó végéig használhatóak,
1892. évi jan. 1-től kezdődőleg eme haszná-
lata a törvényes bélyegkötevezettség nem
teljesítésével fog egyenlőnek tekinteni.

Zs nati emlékalbum. A prote-táns
zs natiok tagjai azoképsiket emlékalbumokba
foglalták. A zsinatháznyagának kezdeménye-
zésére a tagok külön-külön lefénnyképeztek
magukat és a fényképeket, illetve csoport-
képeket albumokba gyűjtve az egyházak és
egyházkerületek levéltáraiban fogják elhelyez-
ni e kiváló jelentőségű országos zsinat em-
lékére.

Bái és lakadalmi meghívók, uj-
évi üdvözlötek, névjegyek, táncrendek,
eljegyzési kártyák, üzleti kártyák, levél-
papír és borítékok, körlevelek szines és
egyszerű megszokott izléses kiállításban,
olcsó árszámíták mellett legjobban meg-
rendelhetők a „Debreczeni Ellenör” könyv-
nyomdájában.

Sajtóügyi tárgyalás.

Decz. 14
A debreczeni delegált sajtóbiróság ma
tárgyalta a Barát-Steiner-féle ügyet. Barát
Armin, a Temesvár er Zsitung szerkesztőjét
B a k o n y i Samu, S t e u n e r Károly
és R e i n e r Adolfot p-dig O z z o r y Ist-
ván képviselte. Utóbb Reiner ellen a panaszt
visszavonták. Az esküdtészek következőleg
alult meg: S z i k s z a y Gyula, Tó t h
Lajos, K a s z a n y i t z k y Gábor, D á-
v i d h á z i Imre, J o b b á g y János,
S a s s Béla, G y a r m a t h y István,
H u t f l e s z Kázmér B e c z n e r Frig-
y e s r e n d e s B e k e László és B á r d o s
Géza pótesküdték. A törvényt alkalmazó bi-

róság a J e l e n f y Kornél elnök család
jában esett gyász miatt következőleg alakult
elnök U j h e l y i András, bírák B a l o g h
Imre R o t t l e r Béla jegyző T a t a y
Ferenc és Tó t h Aurél, hitos tolmács dr.
P o p p e r Mór.

Az eljárás.
A Temesvárról és Aradról jött 10 tanu
e özetesen letette az esküt mire felolvasták
a vádlevelet, melyben inkriminálja vádó a
„Südungarische Reform” című lap cikkét.
Ez onnan keletkezett, hogy egyszer Steiner
K. lapszerkesztő egy mulatságból elkergette
a cigányokat, a kik esardást huztak s erre
a másik nemzet lap megjegyzéseket csinált.
Erre felelte Steiner ezt a cikket mely csak
ugy hamzsg a gy-lázó kifejezésektől melye-
kért kéri vádolt megbüntetését.

E után felemlített, hogy ismertessék
miért semmisítette meg a kuria az aradi ité-
letet, melyet vádló ellenzett. Arra nem is
olvasták fel.
Vádolt szerzője a cikkeknek és elvállalja
a felelősséget. Ezután a tanukat hallgatták
ki, az ügyvédek némisszóváltása után, melynél
vádolt képviselője kétszer is semmisségi pa-
naszt jelent be. Nagy László tankoscs és
polgármester helyettes tanu vallomása nagy
hatást tett: kinyilatkoztatta, hogy vádlóval
baráti viszonyban áll, vádolt távoli rokona,
de ellenséges viszonyban áll vele. Vádlo férfi-
fisegéről meg van győződve. Nagy hatást
tett az is, midőn a temesvári magyar szinéz-
sét meghonosítását adta elő, mely ügynél
jött összeütközésbe vádittal.

Nagy László e derék magyar hazafi
vallomása Barát mellett mely hatást tett.
Dr. O z o r y I. Valami sikasztásra
tanu nem emlékszik?
Elnök tiltakozik az ellen, hogy a
tanuhoz ilyen kérdés k intézetesenek.
Erre a védő ujra semmisségi panaszt je-
lent be.
M a y e r Károly Temesmegye ifjegyzője
a személyes bátorságról tesz tanuságot, mert
Baráttal szemben egy kardpárbajnál se-
géd volt.
A m b r ó c z y Béla báró igen szépen
vallott Barát egyénisége mellett. Költősegit
tanu a debreczeni szegényeknek adományozta,
de azt nem fogadták el, mire kinyilatkoztat-
ta, hogy költsége nincs.

Következtek vádolt tanui. A kérdések
feltevése sok galibát okozott. Védő nem
kevesebb mint 12 semmisségi panaszt jelentett
be ezek miatt. E nök figyelmeztette és vád-
lott képviselőjét, hogy illdelmesen viselje
magát, mit ő jegyzőkönyvbe kért be vani.
Ezután 12 óra tájban a bizonyítási irat-
okat csatolták be. Az üstet ekkor délután
2 óráig felfüggesztették. Szünet után foly-
tatták a bizonyítási eljárást és felolvasták a
különböző csikkeket.

A felolvasások rengeteg időt vettek
igénybe. Felolvastak egy sorog vezércikkeket,
tárczát és más szép és nemszép irodalmi mű-
vet német és magyar nyelven, izzadt is a
hites tolmácsok a kinek azonnal a fordítás
után kellett látni. A bizonyítási eljárás még
új sok időt fog igénybe venni, mert egy nagy
halom okmányt mutattak be. A tárgyalás to-
vábbi folyamatait lapunk holnapi számában
közöljük.

Főszerkesztő és kiadó laptulajdonos:
Vértési Arnold.
Felelős szerkesztő: Vértési Gyula.

Karácsonyi és új évi ajándékok.

FISCHER JAKAB

látszerész DEBRECZENBEN,

ajánlj legkitűnőbb szintelenített

Színházi és mezei láfsövekef

6, 8, 10—50 frtig.

Lorgnettek

a la pompadour 4, 6, 8, 15 frtig.

Szemüvegek, Orcsiptetők

legfinomabb
dupla metszett üvegekkel.

Aneroid légsulymérők (időjelző). Hőmérők, orvosi testhőmé- rők (maximal). Szintelenített zsebgyóresövek, nagyító lencsék, mindennemű folyadékmérők, valamint minden e szakhoz tartozó cikkek legfinomabb minőségben kaphatók.

Megrendelések leggyorsabban eszközöltetnek.

**Karácsonyi és Ujévi
ajándékoknak,**

valamint minden más alkalmi meglepetésekre hasznos és czélszerű
**Porzellán, Chinaezüst, Bronze és
Majolika ujdonságok.**

Ditmár, Brünnér, és hazai gyártmányu:

aszfali- és függőlámpák, nap- és
villámégőkkel.

Porzellán-, Ét-, Kávé-, Thea,

ugyszinte mindennemű

üveg-, ivó- és likőr-készleteket nagyválasztékban
ajánl

Kaszanyitzky Endre

előbb KUHINKA I. K. DEBRECZENBEN.

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan teljesítetnek. — Aij-gyézkek-
kel kívánatra bérmentve szolgálók.

Egy budapesti nagy üzlet megvétele
által és dusan felszerelt nagyraktárunknak leltár előtti megkissebbitése czéljából

Butorszövet, szőnyeg, függöny,

**ágy és asztalterítő
vászon és asztalnemű**

valamint

női ruhaszöveteket

tetemesen leszállított áron

ajánlunk.

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

DEBRECZEN, Kis templom bazár.

Debreczeni és Budwieszi gyártmányu

ag y a g k á l y h á k

Dolhai, Chiznovizi, Nadrági és Friedlandi

v a s k á l y h á k

fa- és szén-fűtésre,

szabályozható köpeny és Meidingi-kályhák

acél vagy zománcos köpenyvel.

Legnagyobb raktár korcsolyákban

Halifax, Merkur, Matador és Rohonczy

rendszerekben, sima palirozott és állanyozott (nikl) kivitelben.

Tengeri-kézi-morzsolók

különféle rendszerek szerint.

Tánczos R.-féle szabadalmazott (patent) tűzmenten betörés ellen biztosított

pénsekre nyek és kazeták

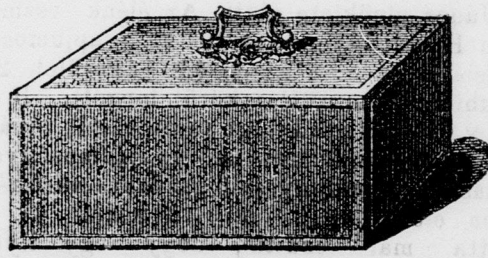
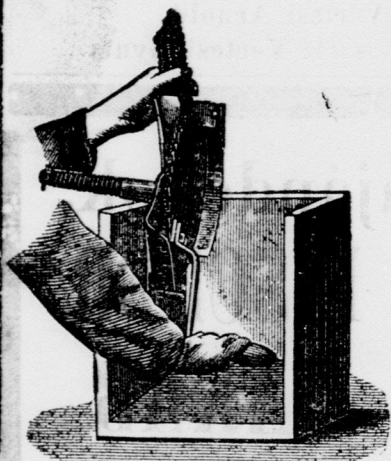
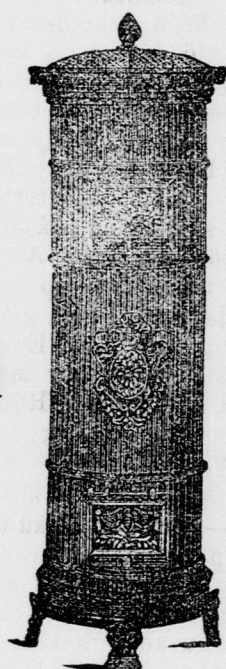
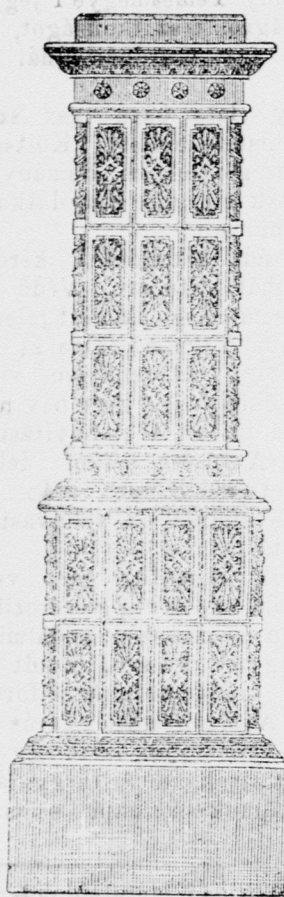
egyedülki képviselők

TÓTH GYULA

előbb TÓTH LAJOS és TÁRSA,

vasárú üzletében DEBRECZEN,

A VÁROSHÁZA SARKAN.

Leszállított árak!

Leltározás alkalmából December 1-től kezdve
az összes raktárunkon lévő

női ruhaszöveteket,

fekete divat-kelméket is,

SZINES MOSÓ VELEZEKET,

téli gyapju nagykendőket,

triko derék és gyermek ruhákat,

valamint

szőnyeget

Smyrna, Axminster, Brüssler, Tapestry

és hollandi nagyszőnyeget is,

függönyöket

melyen

leszállított áron

árú-ítjuk el.

Szabó Lajos fia

Debreczen, Rózsatér.

A Debreczeni Ellenőr könyvkötészetében

mindenféle diszes és egyszerű

K Ö N Y V K Ö T Ö I

m u n k á k

gyorsan pontosan és jutányos árban elkészítetnek.